

Методичні рекомендації
щодо формування негативного ставлення суспільства
до будь-яких форм і проявів тероризму та екстремізму

За останні роки міжнародний тероризм став однією з найгостріших проблем країн світу. Терористичні акти - вбивства, поранення, викрадення, погрози та деякі інші акти насильства, які готуються організаціями і здійснюються окремими особами стосовно державних або громадських діячів, здавна чинять опір розвитку суспільства. Основою тероризму можуть бути політичні мотиви (заликування населення, послаблення державної влади, змушування до певних дій або фізичне ліквідування політичних супротивників), а також дії, що мотиваються релігійними переконаннями, помстою, користолюбством, економічною конкуренцією або пов'язані з поведінкою психічно хворих людей. В таких випадках мова йдеється про екстремізм як різновид тероризму (від фр. *extremisme*, від лат. *extremus* - крайній) - прихильність крайніх поглядів, крайні заходи. Серед таких заходів можна відзначити провокацію заворушень, громадянську непокору, терористичні акції, методи партизанської війни. Найбільш радикально налаштовані екстремісти часто заперечують будь-які компроміси, переговори, угоди.

Всесвітня історія знає чимало злочинів: вбивство давньоримського диктатора Юлія Цезаря, Авраама Лінкольна. Лише у другій половині ХХ ст. жертвами терору стали: Генеральний секретар ООН Даг Гаммаршельд (1961), у США - президент Джон Кеннеді (1963), його брат, сенатор Роберт Кеннеді (1968), лідер боротьби за громадянські права Мартін Лютер Кінг (1968), в Індії - прем'єр-міністр Індіра Ганді (1984), її син, колишній прем'єр-міністр Раджів Ганді (1991), король Саудівської Аравії Фейсал (1975), прем'єр-міністр Швеції Улоф Пальме (1986), президент Єгипту Анвар Садат (1981), прем'єр-міністр Ізраїлю Іцхак Рабін (1995).

Кількість подібних терористичних актів різко збільшилась в останні роки ХХ століття у ряді країн світу - Росії, Йорданії, Ізраїлі, США та ін.:

- 11 вересня 2001 року на території США відбулася серія терактів на Всесвітній торговий центр і Пентагон, внаслідок чого загинуло 2 749 людей;
- 23 - 26 жовтня 2002 року - терористична акція в Москві (трагедія Норд-Осту), під час якої 40 бойовиків на чолі з Мовсаром Бараєвим захопило близько 800 глядачів мюзиклу «Норд-Ост» в будинку Театрального центру на Дубровці. В результаті антiterористичної операції були знищені усі терористи, але призвело до загибелі близько 130 заручників.

В Україні діє низка міжнародних угод, у яких юридично визначені деякі види тероризму і передбачаються заходи боротьби з ними.

Одним із засобів вирішення питання забезпечення і дотримання законодавства у боротьбі з тероризмом та екстремізмом є правотворча діяльність української держави. Конституція України, Закони України "Про боротьбу з тероризмом", "Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю", "Про боротьбу з корупцією", "Про поліцію", "Про Службу безпеки України", "Про державну податкову службу України", "Про прокуратуру", "Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними", Указ Президента "Про рішення Ради національної безпеки і оборони України", Положення "Про національне центральне бюро Інтерполу", затверджене постановою Кабінету Міністрів України, акти центральних органів виконавчої влади відповідного змісту, спрямовані на захист прав та інтересів громадян України від терористичної загрози.

Статтею 258 Кримінального кодексу України передбачена кримінальна відповідальність за здійснення терористичного акту, розкрито зміст терористичного акту, визначено відповідальність за створення терористичної групи чи терористичної організації, керівництво такою групою чи організацією або участь у ній.

В Україні оперативну роботу з боротьби проти тероризму проводять підрозділи Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ, Міністерства оборони та ін. Для ліквідації терористичних організацій та знешкодження окремих терористів використовуються структури відомчої безпеки та охорони.

Захистити себе від небезпеки погроз, в тому числі і від терористичної діяльності, – це бажання кожної людини. Всі навчальні дисципліни сприяють гармонійному розвитку людини зокрема і суспільства в цілому на шляху побудови правової, демократичної держави. При цьому провідне завдання у формуванні сучасного рівня культури безпеки життєдіяльності належить предмету "Основи здоров'я". Його вивчення надає учням знання і вміння безпечної поведінки в повсякденному житті, у небезпечних і надзвичайних ситуаціях, в тому числі і під час загрози терористичного акту.

Але є й інша небезпека: потрапити в мережу терористичної організації, стати виконавцем злочинних дій. Щоб уникнути цього, потрібно усвідомлювати наслідки своїх вчинків і дій, дбати про особисту безпеку та безпеку оточуючих людей. Зрозуміло, що кожен хоче, щоб помилок у житті було якомога менше, але для цього потрібно знати і дотримуватися певних цінностей, які допоможуть побудувати щасливе життя:

- прагнення до правди і справедливості;
- любов до Батьківщини;
- турбота про життя та здоров'я;
- повага до традицій свого та інших народів;
- здатність до праці та самодисципліни;
- чесність та гідність;
- миролюбність і доброзичливість.

На імовірність заchuчення людини до терористичної діяльності можуть впливати ряд його особистих якостей:

- психологічна неврівноваженість;
- недотримання норм здорового способу життя, наявність шкідливих звичок (паління, вживання алкоголю та наркотичних засобів);
- невміння будувати свої стосунки з оточуючими людьми;
- наявність протиріч у поглядах, цінностях, відсутність чітко сформованої мети в житті.

Тому головними завданнями освіти є:

- розробка змістовних зasad запобігання проявам насильства та екстремізму серед неповнолітніх і молоді;
- удосконалення нормативних зasad запобігання проявам насильства та екстремізму в молодіжному середовищі;
- формування толерантності та запобігання проявам ксенофобії в молодіжному середовищі;
- усунення перешкод у взаємодії міліції, органів освіти та громадськості в процесі профілактики насильства серед неповнолітніх і молоді;
- спільна профілактична робота серед неповнолітніх;
- планування та координація профілактичної роботи освітніх закладів з особами, склонними до насильства й екстремізму;
- вивчення зарубіжного досвіду профілактики насильства та екстремізму серед неповнолітніх і молоді.

Основними методами і формами реалізації завдань навчально-виховного процесу в коледжі є бесіди, лекції про історію, культуру, звичаї та культурні взаємозв'язки, літературу і мистецтво різних народів країн, диспути про культуру міжетнічних відносин. З питань формування негативного ставлення суспільства до будь-яких форм і проявів тероризму та екстремізму виховання варто проводити виховні години, дискусії, засідання "круглих столів", прес-конференції, рольові (ділові) ігри, тренінги та ін. на теми: "Формування особистості в процесі стосунків з дорослими", "Стратегія поведінки підлітка в конфліктній ситуації з батьками", "Формування особистості в процесі стосунків з однолітками", "Конфліктні ситуації і шляхи їх розв'язання", "Взаємовідносини підлітка і суспільства. Правова відповідальність неповнолітніх", "Основні причини

правопорушень", "Здоровий спосіб життя в системі антитерористичного виховання", "Кримінальна відповідальність за терористичну діяльність", "Кримінальна відповідальність за завідомо неправдиве повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності".

Варто зазначити, педагоги мають створювати у закладі освіти атмосферу нетерпимості до проявів жорстокості, міжетнічної дискримінації, расизму та ксенофобії. Необхідно організовувати та проводити заходи, спрямовані на виховання толерантності, терпимості до іншого, миролюбності, доброзичливості, готовності допомагати іншим. Значних результатів у проведенні просвітницької роботи з означених питань можна і необхідно досягти за умови оптимального поєднання навчально-виховного процесу та позаурочної роботи.

Інформацію про проведення заходів рекомендуємо розмістити на веб-сайті коледжу.